

VII. RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

СЛАВЯНСКИЙ АРХИВ. Сборник статей и материалов. Издательство Академии Наук С.С.С.Р. Москва (I), 1959, 355 p.; (II), 1961, 271 p.

Aceste volume de studii și materiale, privind istoria medie și modernă a diferitelor popoare slave, precum și unele probleme de istorie interslavă cu referiri la istoria țării noastre, atrag în mod deosebit atenția istoricilor slaviști. Majoritatea problemelor dezbătute sînt noi sau constituie contribuții noi, bazate pe cercetări de arhive.

Cele patru studii principale ale primului volum se referă la istoria bulgară, iugoslavă și lituaniană. La rubrica «discuții și recenzii» se publică șapte articole privind probleme de istorie cehă, slovenă, bulgaro-rusă, iugoslavă. Unele texte inedite care se publică în volum sînt din istoria poloneză și bulgară.

O problemă importantă de vechi drept slav este tratată de M. Andreev în studiul *Является ли «Закон соудный людемъ» древнеболгарским юридическим памятником* (Este oare codul «Legea judecății oamenilor» un monument de vechi drept bulgăresc?) (p. 3—22). Această problemă a fost dezbătută de-a lungul anilor (1829—1956) de către juriști și istorici ruși¹, bulgari, sirbi și cehi. Potrivit unei teorii mai vechi, textul legii în cauză era considerat un monument de vechi drept bulgăresc. O teorie mai nouă susține însă că această lege și-ar avea originea nu în Bulgaria, ci în Moravia și Panonia. Această din urmă părere este susținută de lingvistul J. Vašica și de juristul și istoricul A. Schmidt.

Reluînd problema, M. Andreev face mai întîi o analiză comparativă a situației existente în momentul creștinării (secolul X) în Bulgaria, pe de o parte, și în Moravia și Panonia, pe de altă parte. Faptul că în acest Cod sînt prevăzute pe de o parte măsuri pentru combaterea păgînismului și pe de altă parte măsuri pentru consolidarea religiei creștine ca ideologie a clasei feudale, duce pe autor la concluzia că legea a fost întocmită în Bulgaria. Un alt argument adus de autor în sprijinul provenienței bulgare a Codului este omiterea în *Закон соудный людемъ* a textului de la capit. XVII al lui «ἐκλογαὶ βυζαντιναί» din care sînt împrumutate o serie de alte articole. Capitolul menționat a fost însă omis pentru motivul că el se referă la combaterea unor erezii încă necunoscute în Bulgaria. În restul Codului figurează o serie de probleme care se găsesc în *Responsa* papei Nicolae la scrisorile țarului Boris, fapt care iarăși indică originea bulgară a Codului.

La argumentele de mai sus, bazate pe analiza Codului, autorul adaugă cîteva contra-argumente la părerile, slab susținute, ale lui I. Vašica și A. Schmidt, și conchide că *Закон соудный людемъ* este un monument de vechi drept bulgăresc, redactat îndată după convertirea poporului bulgar la creștinism.

În articolul *К вопросу о начале второй болгаро-византийской войны при Симеоне* (Cu privire la problema începutului celui de al doilea război bulgaro-bizantin în vremea lui Simeon) (p. 23—29), A. P. Kajdan aduce o rectificare importantă. După părerea istoricului burghez V. N. Zlatarski, campania lui Simeon ar fi început în iulie-august 913. Făcînd această afirmație, V. N. Zlatarski s-a bazat numai pe cronica lui Simeon logofătul și a nesocotit cu totul alte izvoare prețioase, cum sînt «Viața lui Vasilie cel Nou», «Viața patriarhului Eftimie» ș.a. Comparînd aceste și alte izvoare contemporane, A. P. Kajdan

¹ În prezent savanții sovietici M. N. Tihomirov și L. V. Milov au în pregătire o lucrare de mari proporții consacrată acestui monument important al vechiului drept slav în general („Вопросы истории”, vol. 6/1960, p. 124).